

OBEC MARKUŠOVCE, Michalská 51, MARKUŠOVCE

Ing. Františka Šteinerová, hlavný kontrolór obce

Stanovisko hlavného kontrolóra k záverečnému účtu za rok 2010

Na základe ustanovenia § 18f, odst. 1 písmeno c, zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení zmien a doplnkov a plánu kontrolnej činnosti na 1. polrok 2011, predkladám obecnému zastupiteľstvu stanovisko k záverečnému účtu obce za rok 2010.

Pri zaujatí stanoviska som vychádzala z platných zákonov a interných predpisov obce, z vykonaných kontrol a tiež z týchto dokumentov:

1. Záverečný účet obce Markušovce za rok 2010
2. Návrh programového rozpočtu Obce Markušovce na roky 2010-2012 schválený OZ dňa 24. 6. 2010
3. Zápisnica z 19. zasadnutia OZ konaného dňa 22. 6. 2010 s pokračovaním 24. 6. 2010, kedy bol programový rozpočet na rok 2010 schválený
4. Finančný výkaz o plnení rozpočtu subjektu verejnej správy /zvlášť obce a zvlášť ZŠ s MŠ/ k 31. 12. 2010
5. Ročná závierka obce – súvaha a výkaz ziskov a strát k 31.12.2010
6. Správa nezávislého audítora z overenia riadnej účtovnej závierky Obce Markušovce za rok 2010
7. Uznesenia obecného zastupiteľstva

1. Formálne náležitosti:

- návrh záverečného účtu obce má byť v zmysle § 16, odst. 12 zákona č. 583/2004 o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy prerokovaný najneskôr do šiestich mesiacov po uplynutí rozpočtového roka, t.j. do 30. 6. 2010. **V tejto lehote návrh záverečného účtu nebol obecnému zastupiteľstvu ani predložený, čím došlo k porušeniu zákonných povinností obce v oblasti rozpočtových pravidiel § 16, odst. 12 zákona č. 583/2004 o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy v znení neskorších predpisov.**

- záverečný účet má byť podľa zákona o obecnom zriadení č. 369/1990 Zb, § 9, odst. 2, pred jeho schválením zverejnený najmenej 15 dní spôsobom v obci obvyklým, aby sa mohli k nemu obyvatelia obce vyjadriť. Návrh záverečného účtu obce Markušovce za rok 2010 bol zverejnený na verejnej výveske obce dňa 11. 7. 2011. Zároveň bol návrh záverečného účtu obce Markušovce za rok 2010 v ten istý deň zverejnený aj na www. stránke Obce Markušovce, v časti výveska.

- účtovná závierka obce má byť v zmysle zákona o účtovníctve, zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy, § 16 ods. 3, a na základe zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov (§ 9 ods. 4) overená audítorom. Táto povinnosť bola splnená. Za rok 2010 bola účtovná závierka overená nezávislým audítorom p. Ing. Máriou Kyselovou, ktorá vypracovala správu z jej overenia 29. 6. 2011 **s podmieneným záverom**, že účtovníctvo dáva verný a pravdivý obraz /je potrebné vysporiadať veci uvedené v správe/.

- návrh záverečného účtu je čiastočne vypracovaný podľa zákona č. 583/2004 o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy, § 16, chýba hodnotenie programov obce podľa odst. 5, bodu g). Hodnotenie plnenia programov obce má byť v súlade s manuálom pre tzv. programové rozpočtovanie, t.j. hodnotiacia správa má predovšetkým obsahovať údaje o tom, ako a či vôbec sme splnili plánované programy, podprogramy, projekty, prvky, zámer, ciele podľa merateľných ukazovateľov. Materiál nazvaný záverečný účet, ani žiaden

iný, takéto údaje neobsahuje, čím možno povedať, že programové rozpočtovanie v Obci Markušovce nefunguje. V priebehu roka 2010 sa neurobila monitorovacia správa k prijatému rozpočtu, nehodnotilo sa naplnenie programov, cieľov, ich úspešnosť, či neúspešnosť, nehodnotila sa správnosť zvolených merateľných ukazovateľov, ktoré boli schválené v návrhu programového rozpočtu Obce Markušovce dňa 24. 6. 2010. Tieto údaje poslanci nedostali k dispozícii aj napriek tomu, že existujú, či by mali existovať aspoň čiastkové monitorovacie správy a to monitorovacie správy z projektov, za ktoré obec, ale tiež ZŠ s MŠ zaplatila /projekt rekonštrukcie školy, projekt zamestnávania TSP, vzdelávacie projekty v ZŠ s MŠ/. Programové rozpočtovanie sa od položkového líši v tom, že je zamerané na výsledky. Tieto výsledky však nemajú byť len vo finančnom vyjadrení, ako je zhodnotený rozpočet v záverečnom účte, ale aj v slovom, alebo percentuálnom, aby sa do budúcnosti vedeli prijať opatrenia či zmeny na lepšie plánovanie a sledovanie výsledkov. Praktický a konkrétny manuál pre tvorbu programových štruktúr na úrovni miestnej a regionálnej územnej samosprávy v časti monitorovanie, hodnotenie a reportovanie uvádza, že monitorovanie sa vykonáva jedenkrát počas rozpočtového roka k 30. 6. Hodnotenie sa vykonáva jedenkrát počas rozpočtového roka k 31. 12. Taktiež je v ňom uvedené, akú informáciu tieto správy majú obsahovať. **Túto povinnosť si obec neplní už druhý rok za sebou.** Programové rozpočtovanie slúži predovšetkým manažmentu obce, voleným zástupcom v samospráve, a tiež všetkým občanom k tomu, aby zistili konkrétne výsledky za daný rok a tiež, či sa naplňajú ciele, opatrenia a aktivity prijaté v programe /pláne/hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce.

- Údaje o plnení rozpočtu k 31. 12. 2010 uvedené v závere materiálu záverečného účtu sú v súlade so zákonom, v členení podľa § 10, odst. 3, t. j. na bežné príjmy a výdavky, kapitálové príjmy a výdavky a finančné operácie.

- **Vykázaný výsledok hospodárenia obce bol vyrátaný podľa § 2 písm. b) a c) a § 10 ods. 3 písm. a) a b) zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy,** nie je však jednoznačný. Z toho dôvodu nie je jednoznačné ani usporiadanie výsledku hospodárenia. Podľa §16 ods. 6 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy, ak možno použiť v rozpočtovom roku v súlade s osobitným predpisom nevyčerpané účelovo určené prostriedky poskytnuté v predchádzajúcom roku zo štátneho rozpočtu, rozpočtu EÚ alebo na základe osobitného predpisu, tieto nevyčerpané prostriedky sa na účely tvorby peňažných fondov pri usporiadaní prebytku rozpočtu obce podľa § 10 ods. 3 písm. a) a b) z tohto prebytku vylučujú. Takýto prebytok rozpočtu obce je zdrojom rezervného fondu, prípadne ďalších peňažných fondov. Predmetom odvodu na bankový účet rezervného fondu je podľa poslednej strany záverečného účtu suma 17.929,03 Eur, čo je stav peňažných prostriedkov na bankových účtoch a pokladnice po odpočítaní nepoužitých prostriedkov poskytnutých zo štátneho rozpočtu. Stav peňažných prostriedkov na bankových účtoch a pokladnice nie je nikde doložený, takže táto suma sa nedá odkontrolovať. V záverečnom účte chýba údaj o tom, že prebytok rozpočtu bol použitý v priebehu roka 2010 na úhradu výdavkových finančných operácií /splátky úverov/, a predmetom rozdelenia prebytku bude len zostatok, teda rozdiel HV bežného a kapitálového rozpočtu po odrátaní nevyčerpaných účelovo určených prostriedkov. Pri výpočte táto suma nie je v súlade so sumou 17.929,03 Eur. Je potrebné lepšie objasniť.

- Prvá časť záverečného účtu má obsahovať údaje v členení podľa rozpočtovej klasifikácie.

Príjmová časť. Toto zhodnotenie podľa rozpočtovej klasifikácie je neúplné. Chýbajú niektoré podstatné príjmy, najmä v časti granty a transfery, ako je napr. prenesený výkon štátnej správy v oblasti školstva, príjmy za voľby, TSP, školské projekty, chýba údaj o kapitálových príjmoch. V materiáli je uvedený len dosiahnutý príjem, chýba údaj o pláne, či porovnanie.

Výdavková časť. Zhodnotenie bežných výdavkov je podľa finančných údajov stromovej štruktúry programového rozpočtu, podľa rozpočtovej klasifikácie len čiastočne. Mnohé výdavky sú zhrnuté do celkov, bez možnosti zistenia skutočností. Zhodnotenie kapitálových výdavkov je v sume skutočných výdavkov, bez možnosti porovnania plánovaných výdavkov.

Finančné operácie. V príjmových finančných operáciách nie sú všetky uskutočnené finančné operácie, výdavkové finančné operácie obsahujú v časti splátok istín z prijatých úverov tiež súhrnnú čiastku bez možnosti porovnania s plánom.

Takto vyhotovený záverečný účet má malú vypovedaciu schopnosť a občania sa z neho málo dozvedia, vrátane orgánov obce.

- záverečný účet obsahuje ďalšie náležitosti uvedené v zákone o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy č. 583/2004 Z.z., tj. bilanciu aktív a pasív, prehľad o stave a vývoji dlhu, údaje o hospodárení

príspevkových organizácií, prehľad o poskytnutých zárukách podľa jednotlivých príjemcov, údaje o nákladoch a výnosoch podnikateľskej činnosti.

2. Vecné náležitosti

Programový rozpočet za rok 2010

Programový rozpočet na rok 2010 bol schválený na 19. zasadnutí obecného zastupiteľstva, ktoré sa konalo v dvoch dňoch 22. a 24. 6. 2010 z dôvodu prerušenia kvôli nejasnostiam ohľadom predloženého návrhu rozpočtu a neskorej nočnej hodine. Uznesením č. 241 obecné zastupiteľstvo Obce Markušovce schválilo návrh programového rozpočtu obce Markušovce po zohľadnení prerokovaných úprav v príjmovej a výdajovej časti. Kontrolou zápisnice z uvedeného zasadnutia, bodu 5, bolo zistené, že navrhované a prijaté zmeny poslancami OZ neboli v zápisnici vôbec zaznamenané. To znamená, že sa nedá odkontrolovať, čo bolo alebo nebolo zmenené oproti návrhu. Neexistuje ani iný, napr. zvukový záznam o navrhnutých a prijatých zmenách. Zápisnica obsahuje iba súhrnné údaje za rozpočet ako celok, pozmenené údaje za jednotlivé programy, podprogramy nie sú k dispozícii. Takto prijatý rozpočet je netransparentný, neprehľadný, zavádzajúci, ťažko odkontrolovateľný, neumožňujúci správne nahodenie vstupných údajov do účtovníctva. Z toho dôvodu vstupné údaje nahadzoval starosta obce a nie účtovníčka. Aj napriek viac hodinovému rokovaniu ohľadom zmeny rozpočtu, prijatý rozpočet obsahoval naplánované údaje, ktoré nevychádzali z reality. Niektoré údaje boli podhodnotené, neúplné, nepresné, čo neumožňovalo ich správne sledovanie, najmä mzdové údaje a ich rozloženie v jednotlivých programoch. Z toho dôvodu zhodnotenie bežných výdavkov percentuálne podľa jednotlivých programov vychádza nezmyselne a z hľadiska rozpočtových pravidiel je neakceptovateľné /plnenie výdavkov na 298,6 % - už viac ako 100 % plnenie je porušením fiškálnej disciplíny/. Rozpočet v takejto podobe nemal byť nikdy prijatý.

Kontrolou rozpočtu počas provizória bolo zistené, že schválené súhrnné údaje vytlačené a odovzdané poslancom OZ v deň schválenia boli svojvoľne pozmenené bývalým starostom obce v programe 1 Manažment, plánovanie a kontrola, v programe 3 Interné služby obce a v programe 4 Služby občanom. Tvorí prílohu stanoviska k záverečnému účtu.

V priebehu roka 2010 nebola poslancom OZ umožnená žiadna kontrola plnenia rozpočtu, aj napriek prijatému uzneseniu č. 242 z 24. 6. 2010, ktorým obecné zastupiteľstvo uložilo starostovi obce predložiť po jeho schválení návrh na prvú zmenu rozpočtu obce v termíne do 15. 8. 2010. Toto uznesenie starosta podpísal, ale nesplnil, podobne ako mnoho iných, týkajúcich sa kvartálneho predkladania finančnej komisií, opatrení prijatých obecným zastupiteľstvom ešte z roku 2009, kedy bol záverečný účet prijatý taktiež po termíne a s výhradou.

Zákon o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy č. 583/2004 Z.z., ktorý je základným zákonom upravujúcim finančné hospodárenie obce, umožňuje vykonávať zmeny rozpočtu v zmysle § 14 príslušnému orgánu obce, t.j. obecnému zastupiteľstvu /zákon o obecnom zriadení č. 369/1990, § 11, odst.4/ . Starostovi obce toto právo v zmysle zákona o obecnom zriadení /§ 11, odst. 4, bod b)/ nebolo dané. Podľa materiálu „Záverečný účet Obce Markušovce za rok 2010“, schválený rozpočet nemal v priebehu roka žiadne úpravy. Z tohto materiálu, z kontroly finančného výkazu FIN PO 1-04 o plnení rozpočtu obce, z kontroly uznesení obecného zastupiteľstva, z vlastných poznámok zo zasadnutia OZ, kde bol rozpočet schválený, z kontroly záväzkov obce a predložených zmlúv som zistila viaceré zmeny rozpočtu a tým porušenia finančnej disciplíny v zmysle § 31 zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy a to najmä:

- a) poskytnutie alebo použitie verejných prostriedkov v rozpore s určeným účelom /geometrický plán na právne usporiadanie Jarečiek ohľadom bytov, nákup výpočtovej techniky pre ZŠ s MŠ, projektová dokumentácia mostu po povodniach, výstavba mostu, projektová dokumentácia dopravného značenia miestnych komunikácií-nebolo vôbec schválené OZ
- b) poskytnutie alebo použitie verejných prostriedkov nad rámec oprávnenia, ktorým došlo k vyššiemu čerpaniu verejných prostriedkov /viď hodnotenie niektorých výdavkov podľa programovej štruktúry/+mzdové výdavky na 1 pracovníka v rámci aktivačných prác naviac /strážca parkoviska/,
- c) neodvedenie prostriedkov subjektu verejnej správy v ustanovenej alebo určenej lehote a rozsahu /originálne kompetencie voči ZŠ s MŠ-finančné prostriedky boli zasielané nepravidelne, v rôznych sumách a v menšej čiastke, ako bolo schválené obecným zastupiteľstvom, čím obec ako zriaďovateľ nepriaznivo zasiahla do rozpočtového procesu svojej rozpočtovej organizácie/,
- d) neodvedenie výnosu z verejných prostriedkov do rozpočtu subjektu verejnej správy v ustanovenej alebo

určenej lehote a rozsahu /vlastné prostriedky ZŠ s MŠ do rozpočtu obce-ZŠ s MŠ ako rozpočtová organizácia obce je povinná pravidelne mesačne oznamovať a preposielať vlastné príjmy na obec-ZŠ s MŠ to taktiež nerobila pravidelne/,

e) prekročenie rozsahu splnomocnenia na prevzatie záväzkov podľa § 19 ods. 5, t.j. subjekt verejnej správy nie je oprávnený zaväzovať sa v bežnom rozpočtovom roku na také úhrady, ktoré nemá zabezpečené v rozpočte na bežný rozpočtový rok a zaťažujú nasledujúce rozpočtové roky z dôvodu nedostatku zdrojov v bežnom rozpočtovom roku /oprava mosta po povodniach bezo zmeny a schválenia OZ, projektová dokumentácia dopravného značenia miestnych komunikácií /

f) neehospodárne, neefektívne a neúčinné vynakladanie verejných prostriedkov /oprava havarovaného auta bez vedomia OZ, uplatňovanie a vyššie čerpanie finančných prostriedkov za PHM, ako bolo skutočne najazdené, vytvorenie zbytočného pracovného miesta-strážca parkoviska bez toho, aby obec mala strážené parkovisko/

k) nedodržanie ustanoveného alebo určeného spôsobu nakladania s verejnými prostriedkami /výber hotovosti starostom na odstupné starostu dopredu bez vedomia účtovníčky, úhrada faktúry starostom obce firme Asfalt za práce na rekonštrukcii cesty na u. Brezovej, Slovenskej z účelovo určeného daru bez vedomia účtovníčky- nedostatočné zabezpečenie ochrany finančných prostriedkov podpismi 2 osôb, použitie zostatku rozpočtu z roku 2009 na odstránenie následkov povodní bez rozhodnutia obecného zastupiteľstva, predkladanie žiadosti o nenávratné finančné prostriedky príslušnému ministerstvu súvisiace s rekonštrukciou ZŠ s MŠ neskoro, v rozpore so zmluvnými podmienkami, čo má za následok predrazenie úveru o úroky voči banke, poskytovanie záloh na dotácie vopred bez schválenia OZ, nepredkladanie zmlúv a iných podkladov včas zamestnancom na ich zaevidovanie a zaúčtovanie, neskoré alebo žiadne vymáhanie pohľadávok voči Akadémii vzdelávania za neužité výdavky obce z projektu „Tretej šance“, nevymáhanie zmluvnej pokuty za nedodržanie ukončenia stavby v termíne - malo byť do 30.6.2010, neriešenie nedostatočného vyúčtovania poskytnutej zálohy na rekonštrukciu Ošustovca/.

Podľa zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy č. 583/2004 Z.z., 12, odst. 2 obce majú hospodáriť s rozpočtovými prostriedkami podľa schváleného rozpočtu a počas roka kontrolovať hospodárenie s rozpočtovými prostriedkami podľa osobitného predpisu a monitorovať a hodnotiť plnenie programov obce. Podľa odst. 3 obce majú sledovať v priebehu roka vývoj hospodárenia podľa rozpočtu a v prípade potreby vykonávať zmeny vo svojom rozpočte, najmä zvýšenie vlastných príjmov alebo zníženie výdavkov, s cieľom zabezpečiť vyrovnanosť bežného rozpočtu ku koncu rozpočtového roka. Za rok 2010, ale ani za predchádzajúce roky, obec nemá určeného zamestnanca, ktorý zodpovedá za rozpočet. Účtovníčke táto povinnosť z pracovnej zmluvy, ani z pracovnej náplne nevyplýva. Táto zodpovedá len za správne zaúčtovanie v rámci analytiky účtov pokladne a banky, na ktorých sa rozpočet sleduje z hľadiska kódov zdroja, funkčnej klasifikácie, ekonomickej klasifikácie, analytiky, programovej štruktúry, finančnej čiastky a za správne nahodenie schválených údajov, ktoré musia byť vopred jasné, zrozumiteľné a jednoznačné, čo schválený rozpočet za rok 2010 nespĺňal. Finančná komisia, ktorá plní tiež kontrolnú funkciu, nedostatočne využila svoje možnosti a oprávnenia zo zákona č. 369/1990 Zb. Komisie obce sú poradným, ale aj kontrolným orgánom obecného zastupiteľstva a na svoje zvolanie nepotrebujú súhlas, či pozvanie starostu obce. Zamestnanci obecného úradu v zmysle § 16, odst. 2, bod b) zabezpečujú odborné podklady a iné písomnosti na rokovanie obecného zastupiteľstva, obecnej rady a komisií. Do budúcnosti odporúčam poslancom OZ využívať svoje právomoci častejšie a lepšie ako ich predchodcovia. **Rozpočet obce je základom finančného hospodárenia obce a jeho kontrola vyplýva orgánom obce z ustanovenia zákona o rozpočtových pravidlách** uvedených na začiatku tohto odseku. Kontrola rozpočtu má byť v časoch krízy, či nedostatku príjmov ešte sprísnená. Nepredloženie plnenia rozpočtu obecnému zastupiteľstvu v dohodnutých termínoch má byť pre obecné zastupiteľstvo signálom pre vykonanie opatrení, či zvýšenie svojej kontrolnej činnosti. Obec je samostatným a samosprávnym právnym subjektom, svoje problémy si orgány a občania obce musia predovšetkým riešiť sami v rámci svojich kompetencií. Žiaden štátny orgán to za nás nevyrieši. Navyše vonkajšia kontrola vykonaná najmä správou finančnej kontroly prináša zo sebou v prípade zistených nedostatkov aj pokuty a penále pre obec, čo v dnešnej finančnej situácii nie je žiaduce, ale ani v dobrej finančnej situácii pre nikoho, pretože to znamená menej finančných prostriedkov pre obec ako celok.

V zmysle zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy č. 583/2004, § 10, odst. 8, ak v priebehu rozpočtového roka vznikne potreba úhrady bežných výdavkov na odstránenie havarijného stavu majetku obce alebo na likvidáciu škôd spôsobených živelnými pohromami alebo inou mimoriadnou okolnosťou, ktoré nie sú rozpočtované a kryté príjmami bežného rozpočtu, môže obec na základe

rozhodnutia svojho zastupiteľstva použiť prostriedky rezervného fondu. V roku 2010 nedošlo k schváleniu záverečného účtu za rok 2009 obecným zastupiteľstvom, ani k rozhodnutiu, ako bude rozdelený vykázaný prebytok, ktorý vznikol pri finančných operáciách. Z toho dôvodu tieto finančné prostriedky mali zostať odložené na osobitnom účte do doby rozhodnutia OZ. Ich použitím skôr, ako o tom rozhodlo OZ a bez jeho vedomia, došlo k porušeniu finančnej disciplíny /nedodržanie ustanoveného alebo určeného spôsobu nakladania s verejnými prostriedkami - §31, odst.1, bod k/. V júni 2010 Obec Markušovce postihli povodne. Starosta obce Ing. Ján Šofranko rozhodol sám, bez rozhodnutia obecného zastupiteľstva o použití tohto zostatku na likvidáciu škôd spôsobených vyššie uvedenou živelnou pohromou. Obecné zastupiteľstvo k povodniam nebolo zvolané, až po nich. Predložený záverečný účet neobsahuje údaj, koľko finančných prostriedkov z minulého roka /rok 2009/ bolo použitých do výdavkov roka 2010. Do rozpočtu mali byť zapojené prostredníctvom príjmových finančných operácií, keďže neboli skutočným príjmom roka 2010, ale príjmom roka 2009.

Do budúcnosti je potrebné lepšie popísať či objasniť niektoré údaje uvedené v závere záverečného účtu, kvôli prehľadnosti, napr. ako sme dospeli k číslu, ktorý je predmetom odvodu do rezervného fondu, prečo máme v hodnotení mínusové čísla a čo to znamená, aký bol stav rezervného fondu na začiatku roka, jeho čerpanie a konečný stav k 31. 12., čo je predmetom súm uvedených ako prijaté a nepoužitú prostriedky k 31.12.2010, keďže tieto sú podkladom pre príjmové finančné operácie nasledujúceho roka, ako sme sa dostali k číslu upravený hospodársky výsledok za rok 2010 o nevyčerpané prostriedky štátneho rozpočtu.

Rezervný fond v zmysle § 15, odst. 4 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy vytvárajú obce vo výške určenej ich zastupiteľstvom, najmenej však 10 % z prebytku rozpočtu zisteného podľa § 16 odst. 6 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy. Okrem rezervného fondu, ktorý slúži ako rezerva najmä v časoch nepriaznivých, ako napr. živelné pohromy, ale tiež na krytie najmä kapitálových výdavkov, obec disponuje ešte inými mimorozpočtovými prostriedkami – fond opravy a údržby. Je vhodné či potrebné tiež uviesť ich stav a čerpanie, pretože podľa zákona č. 583/2004 o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy, § 15, odst. 2 zostatky peňažných fondov koncom roka neprepadajú a o ich použití rozhoduje obecné zastupiteľstvo. V príjmových finančných operáciách je uvedené použitie tohto fondu v roku 2010 v sume 1.634,25 Eur, hoci OZ o tom nerozhodlo. Za posledné roky sa tak nestalo ani raz. Obec nemá prijaté žiadne interné pravidlá ohľadom tvorby, kontroly, čerpania tohto fondu, kompetenciách osôb pri manipulácii s týmto fondom, okrem uznesenia č. 20/2007, ktoré mieša rozpočtové financie s mimorozpočtovými.

Do budúcnosti taktiež odporúčam uvádzať v záverečnom účte uvedenie a zhodnotenie príjmov a ich plnenie podľa jednotlivých skupín-daňové, nedaňové, granty a transfery celkom, pretože tieto príjmy majú na hospodárenie obce každá iný vplyv a podľa ich výšky je možné lepšie prijímať opatrenia a plánovať zmeny rozpočtu. Z predloženého záverečného účtu to nie je jasné, okrem grantov a transferov. Vyhodnotenie stavu hospodárenia má byť minimálne v takej podobe, v akej bol prijatý rozpočet. Podklady pre rozhodnutie obecného zastupiteľstva musia byť jednoznačné a lepšie pripravené, pretože poslanci OZ nemajú prístup k prvotným dokladom, ale oni jediní majú právomoc rozhodovať, čo so zisteným výsledkom. Tieto údaje sú dôležité aj kvôli transparentnosti, prehľadnosti pre všetkých nezainteresovaných do rozpočtovej problematiky.

Obci Markušovce naďalej chýba vnútorný právny predpis /VZN, smernica alebo zásady o rozpočtových pravidlách/, ktorými by sa riešil celý rozpočtový proces v čase programového rozpočtovania, vrátane ZŠ s MŠ.

Zhodnotenie súhrnných ukazovateľov rozpočtu

Tabuľka č. 1: Skutočné plnenie rozpočtu obce podľa finančného výkazu k 31. 12. 2010 v Eurách

Rozpočet	Bežné	Kapitálové	Spolu bez FO	Finančné operácie	Spolu s FO
Príjmy	2.086.508	1.024.020	3.110.528	154.742	3.265.270
Výdavky	703.362	202.437	905.799	1.108.036	2.013.835
HV obce bez ZŠ	1.383.146	821.583	2.204.729	-953.294	1.251.435
Príjmy vlastné ZŠ s MŠ	10711	0	10711	0	10711
Výdavky ZŠ s MŠ	1.170.503	5753	1.176.256	0	1.176.256
HV obce so ZŠ s MŠ	223.354	815.830	1.039.184	-953.294	85.890

Zdroj: Finančný výkaz o plnení rozpočtu subjektu verejnej správy /obce+ZŠ s MŠ/ k 31.12.2010

Údaje uvedené v tabuľke č. 1 sú obsahujú určité odchýlky od údajov uvedených v záverečnom účte z dôvodu zaokrúhlenia údajov vo výkaze na celé Eur. Uvedené údaje sú čiastočným zhrnutím údajov uvedených v záverečnom účte na strane 16. Rozpočet Obce Markušovce bol schválený ako prebytkový /plán bol prebytok 939.500,- Eur, skutočnosť bola prebytok 1.039.184,- Eur, t.j. o 94.769,- Eur viac ako bol plán/. Predmetom hospodárskeho výsledku obce je rozdiel medzi príjmami celkom /bežné+kapitálové/ a výdavkami celkom /bežné+kapitálové/- bez finančných operácií. Tieto sa zapájajú do rozpočtu v prípade použitia zdrojov z minulých rokov /dotácií, rezervného fondu, zostatku z minulého roka/ alebo úveru.

Za výdavkové finančné operácie sa považujú napr. splátky úverov, ktoré obec mala v minulom roku 5. Prebytky bežného a kapitálového rozpočtu a časť príjmových finančných operácií boli naplánované na úhradu návratných zdrojov financovania /úverov/ v zmysle § 10, odst. 7 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy, čomu zodpovedala aj skutočnosť. Porovnanie plánovaných a skutočných príjmov a výdavkov obce, vrátane ZŠ MŠ je uvedené v tab. č.2 , vrátane zisteného rozdielu oproti plánu.

Tab. č. 2 Porovnanie plánovaných a skutočných príjmov a výdavkov obce, vrátane ZŠ s MŠ za rok 2010 v Eur

Obec+ZŠ Markušovce	Bežné príjmy	Kapitálové príjmy	Príjmy spolu
Plán	1.990.550	1.387.000	3.377.550
Skutočnosť	2.097.219	1.024.020	3.121.239
Rozdiel skutočnosť oproti plánu	+106.669	-362.980	-256.311
VÝDAVKY, v tom aj ZŠ	Bežné výdavky	Kapitálové výdavky	Výdavky spolu
Plán	1.835.450	602.600	2.438.050
Skutočnosť	1.873.852	208.190	2.082.042
Rozdiel skutočnosť oproti plánu	- 38.402	-394.410	- 356.008
Hospodársky výsledok /bez FO/	Bežný rozpočet	Kapitálový rozpočet	Hospodársky výsledok celkom /bez FO/
Plán	155.100	784.400	939.500
Skutočnosť	223.354	815.830	1.034.269
Rozdiel skutočnosť oproti plánu	+68.254	+31.430	+94.769
Finančné operácie	Príjmové FO	Výdavkové FO	Hospodársky výsledok celkom /s FO/
Plán	218.500	1.158.000	0
Skutočnosť	*154.742	1.108.036	**80.975?
Rozdiel skutočnosť oproti plánu	-63.758	-49.964	80.975?

Zdroj: návrhy rozpočtov obce Markušovce a ZŠ s MŠ na rok 2010 +finančné výkazy o plnení rozpočtu k 31. 12. 2010

* je potrebné prepočítať a opraviť v záverečnom účte o príjmy – HV z minulého roka, o zostatok dotácie na opravu Ošustovca a upraviť aj HV s FO /v účtovníctve za rok 2010 sa už nedá/

** hospodársky výsledok celkom s finančnými operáciami nie je nikde uvedený

Z uvedených údajov v tab. č.2 vyplýva, že skutočné príjmy celkom boli oproti plánu nižšie o 256.311,- Eur, najmä z dôvodu nižších kapitálových príjmov /o 362.980 Eur/. Bežné príjmy za rok 2010 obec dosiahla oproti plánu vyššie o 106. 669,- Eur. Z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov na strane príjmov došlo k nižším bežným, aj kapitálovým výdavkom, celkom o 356.010,- Eur. Z toho bežné výdavky boli nižšie o 38.402,- Eur a kapitálové o 394.410,- Eur. Naplánovaný HV bežného rozpočtu bol vyšší o 68.254 Eur, naplánovaný HV kapitálové rozpočtu bol taktiež vyšší o 31.430,- Eur, celkový naplánovaný rozpočet bez finančných operácií bol z toho dôvodu prekročený o 94.769,- Eur. Nejasnosti naďalej pretrvávajú v oblasti finančných operácií. Podľa môjho názoru vo finančných operáciách nie sú zachytené všetky skutočnosti tak, ako nastali /viď poznámky pod tabuľkou č.2/. Problémy robia aj príjmy od nájomcov bytoviek, ktorých časť slúži na úhradu splátky úveru a časť má byť použitá do fondu oprav a údržby, čo je mimorozpočtový účet.

Zhodnotenie rozpočtu ZŠ s MŠ

Rozpočet ZŠ s MŠ je súčasťou rozpočtu obce. Obecné zastupiteľstvo Obce Markušovce rozhodlo o príjmoch a výdavkoch týkajúcich sa školstva 2 uzneseniami. Jedným ako súčasť programového rozpočtu v časti príjmov a v časti výdavkov programu 8 Školstvo /uznesenie č. 241/. Uznesením č. 240 z 19. zasadnutia OZ konaného dňa 22. 6. 2010 s pokračovaním 24.6. 2010 obecné zastupiteľstvo schválilo rozpočet ZŠ s MŠ v príjmovej a výdajovej časti vo výške 1.202.877,- Eur. V priebehu roka nebola OZ schválená žiadna zmena, napriek skutočnosti, že ZŠ s MŠ pripravila návrh na zmenu z dôvodu vyššie poskytnutých príjmov od štátu vo forme viacerých dotácií a od SME vo forme daru, čo malo vplyv aj na výdavky. Tento bol doručený bývalému starostovi obce, ale do OZ sa nedostal. ZŠ s MŠ sa ako rozpočtová organizácia riadi ustanoveniami zákona č. 523/2004 Zb. o rozpočtových pravidlách verejnej správy. V zmysle § 23, odst.1 sú uvedené výnimky, kedy je rozpočtová organizácia oprávnená prekročiť rozpočtový limit výdavkov aj bez súhlasu OZ, čím neprekročí finančnú disciplínu, ani neporuší rozpočtové pravidlá.

Kompetencie v oblasti školstva prešli na obce a mestá postupne zákonom č. 416/2001 Z.z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a VÚC s účinnosťou od 1.1. 2002 a neskôr. Z toho dôvodu hovoríme o prenesenom výkone štátnej správy. Tomu bolo prispôsobené aj financovanie. Výdavky týkajúce sa základného vzdelania a čiastočne aj materskej školy prichádzajú do školy cez rozpočet príjmov obce vo forme dotácie, vo výške prepočítanej podľa počtu detí navštevujúcich základnú školu. Financovanie sa riadi zákonom č.597/2003 Zb. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení. Podľa toho zákona sa základné školy financujú aj v oblasti projektov, ktoré ZŠ s MŠ Markušovce mala v roku 2010 dve prebiehajúce. Tieto sú v záverečnom účte uvedené, chýba však bližší údaj o tom, čo sa z týchto projektov hradilo a v akej výške. Okrem toho obec dostáva ďalšie dotácie pre ZŠ z dôvodu návštevy žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia /na stravu, na školské pomôcky/ a vzdelávacie poukazy. ZŠ s MŠ môže mať aj vlastné príjmy, ktoré sú uvedené v zákone č. 523/2004 Zb.o rozpočtových pravidlách verejnej správy. Tieto príjmy musí obci oznámiť a poslať. Obec ich následne vracia ZŠ s MŠ.

Okrem prenesených kompetencií v oblasti školstva obec vykonáva tzv. originálne kompetencie. Z komentára k výkladu zákona č. 583/2004 k rozpočtovým pravidlám územnej samosprávy, originálnymi kompetenciami /samosprávnymi pôsobnosťami/ obci sú aj predškolské a školské zariadenia. Predškolským zariadením je materská škola, ktorá tvorí jeden právny subjekt so základnou školou. Školskými zariadeniami sú školská jedáleň a školský klub /družina/. Sú taktiež súčasťou financovania rozpočtovej organizácie obce- Základnej školy s materskou školou, ktorá má právnu subjektivitu. Financovanie originálnych kompetencií je prostredníctvom podielových daní obce, ktorých výška závisí aj od počtu detí navštevujúcich tieto zariadenia. Rôzne obce majú rôznu výšku finančných prostriedkov a spôsob prerozdelenia týchto financií závisí od rozhodnutia obecného zastupiteľstva, ktoré má tento spôsob ošetriť VZN. Obec Markušovce v danej oblasti nemá dosiaľ prijaté žiadne všeobecné záväzné nariadenie, čo je vzhľadom na rok 2011 a skoro 10-ročné fungovanie takéhoto financovania veľký nedostatok obce. Medzi vlastné príjmy ZŠ s MŠ patria aj príjmy vybrané od rodičov ako čiastočný príspevok na úhradu nákladov za deti navštevujúce školský klub /družinu/ a materskú školu. Výšku tohto príspevku má taktiež určovať OZ všeobecným záväzným nariadením. V súčasnosti je daná problematika riešená len uznesením OZ, ktoré už dávno nepokrýva výšku nákladov. Navyše, ZŠ s MŠ vyberá tento poplatok v rozpore s daným uznesením vo vyššej sume. Je potrebné to riešiť čím skôr, aby platnosť nového VZN bola od začiatku nového školského roka.

V tabuľke č. 3 dopĺňam údaje týkajúce sa výdavkov ZŠ s MŠ Markušovce. Sú uvedené v porovnaní so schválenými údajmi. V časti plán je znakom + pripočítaná suma navyše, ktorú ZŠ s MŠ zaslal štát vo forme účelovo určených finančných prostriedkov v rámci úpravy počtu žiakov známych v novom školskom roku /2010-2011/, keďže tento bol vyšší ako stav nahlásený v zmysle zákona rok predtým a v priebehu roka sa menil. Financovanie školstva vo veľkej miere závisí od povinností zriaďovateľa, t.j. Obce Markušovce, pretože ich neplnením, či neskorým plnením hrozia obci mnohé sankcie. Dôležitá je tiež spolupráca štatutárnych orgánov oboch subjektov, t.j. riaditeľa školy a starostu obce a tiež koordinácia zriaďovateľa /obce/ voči svojej jedinej zriadenej rozpočtovej organizácii – Základnej škole s materskou školou. V roku 2010, ale i skôr chýbali zo strany obce jasné pravidlá voči ZŠ s MŠ. Na základe zákona č. 596/2003 Z.z. o štátnej správe v školstve a v školskej samospráve vo veciach výchovy a vzdelávania v školách a školských zariadeniach, ktorých obec je zriaďovateľom, obec najmä:

- vydáva organizačné pokyny pre riaditeľov, predovšetkým na príslušný školský rok
- poskytuje odbornú a poradenskú činnosť školám a školským zariadeniam
- poskytuje právne poradenstvo riaditeľom atď.

Obec ďalej zostavuje plán investícií a rozpis finančných prostriedkov pridelených krajským školským

úradom.

Tab.č.3 Porovnanie plánovaných a skutočných príjmov a výdavkov ZŠ s MŠ Markušovce za rok 2010 v Eur

Základná škola- prenesené kompetencie-	Plán	Skutočnosť	Plnenie v %
Normatívne - ZŠ	827.105+202 /naviac/	827.307	100,00%
nenormatívne- vzdelávacie poukazy	15.820+78	15.898	100,00%
nenormatívne-odchodné	0+782	782	100,00%
hmotná núdza- uč.pomôcky	19.953	19.306	96,75
Príspevok na stravné	0	74.433	
Projekt I.ŠkVP celkom	60.339	41.979	69,57
Z toho NFP 95 %	57.322	39.880	69,57
Spolufinancovanie 5%	3 017	2 099	69,57
Projekt V škole ako doma	122.113	104.809	85,83
Z toho NFP 95 %	116.007	99.568	85,83
Spoluf. Obec 5%	6 106	5 241	85,83
Materská škola- originálna kompetencia	69.586	65.539	94,18
Normatívne MŠ /od štátu/	2433+53	2486	100,00%
Školský klub detí- originálne kompetencie	14.923	13.549	90,79
Školská jedáleň- originálne kompetencie	92.991	91.291	98,17

Zdroj: Záverečný účet obce za rok 2010, návrh rozpočtu ZŠ s MŠ na rok 2010 z 24. 5.2010, výkaz k správe o hospodárení ZŠ s MŠ za rok 2010-protokol z 19.4.2011

Okrem bežných výdavkov na školstvo týkajúcich sa výchovy a vzdelávania v ZŠ s MŠ, materskej škole, školskom klube a zabezpečenia stravy pre deti a zamestnancov v roku 2010 boli súčasťou rozpočtu obce aj kapitálové výdavky súvisiace s rekonštrukciou a modernizáciou ZŠ s MŠ v rámci prebiehajúceho projektu z roku 2009. Výdavky mala hradiť obec ako vlastník budovy, nakoľko ZŠ s MŠ je len jej správcom. Na základe poznatkov z kontrol došlo pri financovaní rekonštrukcií k viacerým porušeniam finančnej disciplíny, keď kapitálové výdavky hradila aj ZŠ s MŠ z finančných prostriedkov určených na originálne kompetencie a obec hradila z bežných výdavkov aj ďalšie neschválené výdavky súvisiace s rekonštrukciou a modernizáciou bez vedomia OZ a zmeny rozpočtu.

Podľa údajov v tabuľke č. 1 skutočné vlastné výdavky ZŠ s MŠ boli vo výške 1.176.256 Eur, čo predstavuje z celkových výdavkov obce bez výdavkových finančných, vrátane ZŠ s MŠ /2.082.055,- Eur/ 56,49 %. Celkové výdavky obce s výdavkovými finančnými operáciami, t.j. so splátkami úverov, vrátane výdavkov ZŠ s MŠ tvorili sumu 3.190.091,- Eur a celkové príjmy, vrátane príjmových finančných operácií, t.j. čerpaného úveru, použitých zostatkov z minulého roka a zostatkov nevyčerpaných návratných finančných operácií tvorili sumu 3.275.981,- Eur. Okrem výdavkov realizovaných rozpočtovou organizáciou-ZŠ s MŠ /1.176.256,- Eur/ Obec Markušovce minula na školstvo sumu 1.156.852,91 Eur, čo spolu predstavuje sumu 2.333.108,91 Eur, v percentuálnom vyjadrení je to z celkovej sumy výdavkov, vrátane výdavkových finančných operácií 73,14 %. Z tejto sumy bolo úverom v roku 2010 hradených 1.023.643,65 Eur. Z celkových príjmov, vrátane príjmových finančných operácií obec minula na školstvo 71,22 % výdavkov. V danej sume nie sú zarátané výdavky súvisia s úverom na rekonštrukciu ZŠ, t.j. vyplatené úroky za rok 2010 v sume 13.450,99 Eur a poplatok za predĺženie doby splatnosti v sume 82,98 Eur. Vzhľadom k tomu, že obec ako samosprávny subjekt má zabezpečovať všestranný rozvoj, na školstvo bolo v roku 2010 minutých viac ako 2/3 celoročného rozpočtu obce.

Do budúcnosti je potrebné taktiež zväziť spoluúčasť obce pri financovaní projektov v školstve. V roku 2010 Obec Markušovce prispela ZŠ s MŠ okrem originálnych kompetencií na projekty sumou 9.123,- Eur. Pre lepšiu orientáciu v tab. č. 4 a č.5 uvádzam porovnanie základných údajov rozpočtu za roky 2009, 2010.

Tab. č. 4 Porovnanie skutočných príjmov a výdavkov rozpočtu Obce Markušovce za roky 2009-2010 v Eur

Kategória	Príjmy obce /bez ZŠ s MŠ/		Porovnanie príjmov 2010-2009	Výdavky obce /bez ZŠ s MŠ/		Porovnanie výdavkov 2010-2009
	Rok 2009	Rok 2010		Rok 2009	Rok 2010	
Bežné	1.942.527	2.086.508	+143.981	600.091	703.362	+103.271
Kapitálové	101.581	1.024.020	+922.439	1.284.449	202.437	-1.082.012
Spolu bez fin. operácií	2.044.108	3.110.528	+1.066.420	1.884.540	905.799	-978.741
Fin.operácie	988.784	154.742	-834.042	84.158	1.108.036	+1.023.878
Spolu s finančnými operáciami	3.032.892	3.265.270	+232.378	1.968.698	2.013.835	+45.137
	Príjmy ZŠ s MŠ		Porovnanie príjmov 2010-2009	Výdavky ZŠ s MŠ		Porovnanie výdavkov 2010-2009
	Rok 2009	Rok 2010		Rok 2009	Rok 2010	
Bežné	6.729	10.711	-3.982	1.016.579	1.170.503	+153.924
Kapitálové	134	0	-134	0	5.753	+5.753
Spolu bez FO	6.863	10.711	-3.848	1.016.579	1.176.256	+159.677
	Príjmy obce /so ZŠ s MŠ/		Porovnanie príjmov 2010-2009	Výdavky obce /so ZŠ s MŠ/		Porovnanie výdavkov 2010-2009
	Rok 2009	Rok 2010		Rok 2009	Rok 2010	
Bežné	1.949.256	2.097.219	+147.963	1.616.670	1.873.865	+257.195
Kapitálové	101.715	1.024.020	+922.305	1.284.449	208.190	-1.076.259
Spolu bez fin. operácií	2.050.971	3.121.239	+1.070.268	2.901.119	2.082.055	-819.064
Fin.operácie	988.784	154.742	-834.042	84.158	1.108.036	+1.023.878
Spolu s finančnými operáciami	3.039.755	3.275.981	+236.226	2.985.277	3.190.091	+204.814

Zdroj: Finančné výkazy o plnení rozpočtu za rok 2009 a 2010 + vlastný výpočet

Tab. č.5 Porovnanie hospodárskeho výsledku obce za roky 2009 a 2010

	Hospodársky výsledok /vrátane ZŠ s MŠ/		HV spolu bez FO	Rozdiel FO /príjmové-výdavkové/	HV spolu s finančnými operáciami
	bežný	kapitálový			
Rok 2009	332.586	-1.182.734	-850.148	904.626	+54.478
Rok 2010	223.354	815.830	+1.039.184	-953.294	+85.890
Rozdiel 2010-2009	-109.232	+1.998.564	+1.889.332	+1.857.920	+31.412

Kapitálové výdavky

z dôvodu chýbajúcej hodnotiacej správy o plnení rozpočtu a nezachytených zmien vo schválenom rozpočte oproti návrhu za rok 2010, taktiež z dôvodu nedostatočnej evidencie majetku, je ťažké zhodnotiť aj plnenie kapitálových výdavkov. Za podstatnú považujem skutočnosť, že už tretí rok za sebou sa nespĺnili plány ohľadom územného plánu, jeho doplnenia, taktiež začatie investícií bez dostatočného finančného krytia /rekonštrukcia Brezovej ul./ a vedomia OZ /most pri ul. Pod Horou./ Problémy naďalej pretrvávajú pri správnom nastavení kapitálových výdavkov, keď nie je dopredu jasné, čo je oprava a čo investícia-rekonštrukcia, modernizácia, teda kapitál. Z predložených materiálov nie je jasné, aké finančné prostriedky išli na verejné obstarávanie, ktoré by malo hodnotu investícií znižovať a prispievať k šetreniu a hospodárnosti.

Aktíva a pasíva

Zhodnotenie aktív a pasív k 31. 12. 2010 uvedené v návrhu záverečného účtu vychádza z výkazu ročnej závierky nazvanom súvaha. Aj napriek stanovisku audítora, že účtovníctvo dáva verný a pravdivý obraz, ktoré bolo dané s podmienkou, považujem uvedené údaje k 31. 12.2010 za nie celkom presné z toho dôvodu, že inventarizácia majetku nebola do času odovzdania uzávierky na daňový úrad ukončená. Na základe zákona o účtovníctve č.431/2002 Z.z., § 30, odst. 7, inventarizačný rozdiel zistený pri inventarizácii má účtovná jednotka zaúčtovať do účtovného obdobia, za ktoré sa inventarizáciou overuje stav majetku, záväzkov a rozdielu majetku a záväzkov. Inventarizácia je zrkadlom hospodárenia akejkoľvek organizácie. V minulosti Obec Markušovce sústreďovala svoju pozornosť najmä na fyzickú inventúru majetku, aj to predovšetkým drobného majetku, t.j. takého, ktorý bol zaúčtovaný v nákladoch a ktorý na konečný výsledok účtovníctva už z toho dôvodu mal len malý alebo žiadny vplyv. Povinnosťou každej organizácie je urobiť inventarizáciu, čiže porovnanie účtovného stavu so skutočným, u všetkého svojho majetku. Obce z dôvodu povinnosti viesť podvojnú účtovníctvo musia vykonať inventarizáciu každého účtu /nemyslí sa bankový účet/. Toto sa v Obci Markušovce začalo uskutočňovať prvýkrát až po nástupe nového starostu p. Čuchrana. Na inventarizácii sa musia zúčastňovať všetci zamestnanci. K tomu však potrebujú mať primerané vedomosti a jasné pravidlá, ktoré obci chýbajú. Z viacerých dôvodov inventarizácia aj napriek snahe neprebehla načas a tak, ako to vyžadujú príslušné zákony.

Okrem riadnej inventarizácie, t.j. vykonanej ku koncu roka, za veľký nedostatok považujem nevykonanie mimoriadnej inventarizácie z dôvodu škôd po povodniach. Tieto boli stanovené len odhadom obvodným úradom a nie obcou, ktorá je povinná v prípade nepriaznivých podmienok vyčíslieť hodnotu škody a zistiť skutkový stav. Na túto skutočnosť bol starosta obce upozornený z mojej strany dvakrát. Žiaden cudzí úrad nemá právo, ani povinnosť robiť inventarizáciu nášho majetku. To si musí každá organizácia zabezpečiť sama. Zákon o účtovníctve v § 7, odst. 1 má takéto ustanovenie – účtovná jednotka je povinná účtovať tak, aby účtovná závierka poskytovala verný a pravdivý obraz o skutočnostiach, ktoré sú predmetom účtovníctva, a o finančnej situácii účtovnej jednotky. Povodne okrem škody spôsobili aj to, že hodnota majetku obce sa znížila. Podľa § 8, odst. 1 zákona o účtovníctve účtovná jednotka je povinná viesť účtovníctvo správne, úplne, preukázateľné, zrozumiteľne a spôsobom zaručujúcim trvalosť účtovných záznamov. Podľa § 8, odst. 3 daného zákona účtovníctvo je úplné, ak boli zaúčtované v účtovnom období v účtovných knihách všetky účtovné prípady. Podľa § 8, odst. 4 zákona o účtovníctve účtovníctvo je preukázateľné, ak všetky účtovné záznamy sú preukázateľné a účtovná jednotka vykonala inventarizáciu.

Za nedostatok možno považovať aj skutočnosť, že niektorý majetok, na ktorom vznikli škody, nebol v čase môjho zisťovania vôbec v evidencii majetku, nebol poistený a obec tak hradila väčšiu časť škody zo svojho vlastného rozpočtu, bez schválenia OZ a za podmienok, ktoré neboli v súlade so zákonom /najprv sa postavil most, ktorého hodnota stúpala zo dňa na deň a projektová dokumentácia bola vyhotovená až dodatočne/. Pritom koncom roka došlo k poisteniu komunitného centra, ktorého účtovná aj skutočná hodnota je zanedbateľná.

Za nejasné považujem zhodnotenie rozostavanosti obce uvedené na str. 10, keďže tieto investície nie sú len výsledkom roka 2010. Obecné zastupiteľstvo upozorňujem na veľké množstvo pripravených projektov /výstavba kanalizácie, novej ČOV, rekonštrukcia kúrie Bocian, kúrie Ošustov dom, obytná zóna v areáli bývalých štátnych majetkov-za Bocianom, obecné byty nižšieho štandardu, rekonštrukcia komunitného centra a prístavba ZŠ s MŠ, na ktoré obec vynaložila obrovské finančné prostriedky a ktorých realizácia sa v minulosti nenaplnila. Okrem vynaložených finančných prostriedkov na projektovú dokumentáciu a

projekty, boli vynaložené aj ďalšie finančné prostriedky na povinný archeologický prieskum v národných kultúrnych pamiatkach. Je potrebné vziať túto skutočnosť do úvahy pri investičných zámeroch v budúcnosti, pretože mnohé zákony týkajúce sa hospodárenia s verejnými financiami poukazujú na hospodárnosť a efektívnosť. Obec Markušovce nie je taká bohatá, aby si mohla dovoliť dávať obrovské sumy na niečo, čo sa vôbec nezrealizuje. Príjmy rozpočtu Obce Markušovce sú príjmami všetkých občanov Markušoviec, bez ohľadu na to, odkiaľ prišli. Pri ich rozdelení sa okrem hospodárnosti, efektívnosti sleduje aj zákonnosť, účelnosť a účinnosť. Tieto sa v uplynulých rokoch v mnohých prípadoch nedodržiavali, o čom svedčia moje závery z vykonaných následných finančných kontrol.

Súčasťou aktív uvedených v bilancii k 31. 12. 2010 sú aj pohľadávky v sume 191.616,- Eur, ktoré pre obec znamenajú budúce príjmy. Upozorňujem vedenie obce na vysoký stav pohľadávok, najmä daňových a nedaňových a ich včasné vymáhanie.

Veľkým nedostatkom, aj z dôvodu nevykonania inventarizácie v súlade so zákonom o účtovníctve, je neskoré a nedostatočné zaradovanie investičného majetku do evidencie a jeho oceňovanie, ako napr. byty Školská, Jareček, ale tiež ukončená rekonštrukcia ZŠ s MŠ a jej technické zhodnotenie, ukončená rekonštrukcia nádrže vodojemu. Problémy v roku 2010 naďalej pokračovali v evidencii majetku, ktorý má obec v správe u svojej rozpočtovej organizácii. Dodnes nie je zmluvne ošetrované multifunkčné ihrisko.

Pri zachytení a vykázaní skutočnosti je okrem podloženosti účtovných prípadov dokladmi dôležitá aj včasná informovanosť, komunikácia a spolupráca všetkých zamestnancov medzi sebou navzájom a predovšetkým správna a dostatočná informovanosť a komunikácia zo strany riadiacich orgánov obce, predovšetkým starostu voči zamestnancom obce. Mnohé zistené nedostatky v minulých rokoch vznikli aj z toho dôvodu, že sa informácie tajili, alebo poskytli neskoro, či vôbec. Zmluvy aj iné doklady, ktoré sú podkladom pre správne zaúčtovanie a evidenciu, boli príslušným pracovníkom odovzdávané neskoro alebo až na ich požiadanie. Okrem skôr uvedených predpisov obci dodnes chýbajú alebo sú zastaralé mnohé ďalšie interné predpisy, ktoré upravujú organizáciu práce a jednotlivé kompetencie príslušných pracovníkov, ako napr. zásady hospodárenia s majetkom obce, obeh účtovných dokladov, interná smernica pre vedenie účtovníctva, interná smernica pre reprezentačné výdavky, VZN o sťažnostiach atď.

Prehľad o stave a vývoji dlhu

V časti IV. návrhu záverečného účtu sú uvedené jednotlivé druhy úverov, ktoré Obec Markušovce má k 31. 12. 2010. Tento stav po overení pri kontrole záväzkov k uvedenému dátumu súhlasí so skutočnosťou. Obec Markušovce mala k 31. 12. 2010 štyri bankové úvery a 1 nebankový úver. Ich prehľad uvádzam v tabuľke č. 6. V čase prerokovania záverečného účtu je už úver voči Dexii vo výške už 7.916,80 Eur splatený.

Druh úveru	Charakter úveru	Mena	Úroková sadzba v %	Dátum splatnosti	Výška v Eur k 31.12.2010	Výška v Eur k 31.12.2009	Popis zabezpečenia úveru
Dexia Municipál	Voda, kanál	Eur	1M + 4 %	25.3.2011	7.916,80	41.177,08	-
OTB-komunálny investičný	Investičný-nákup rýpadla-nakladača nákladné auto	Eur	3M+0,5%	25.6.2012	25.754,44	42.923,56	Bianko zmenka
OTP-komunálny investičný	Investičný-Jareček	Eur	3M+0,5%	25. 6. 2017	67.542,35	77.933,51	Bianko zmenka
ŠFRB-nebankový úver	Byty Školská	Eur	1 %	16.6.2035	665.201,00	688.772,77	
Dexia-investičný úver	Rekonštrukcia ZŠ s MŠ	Eur	3 mečaný BRIBOR	26.07.11	56.356,35	977.004,68	Vista zmenka
Spolu úvery					822.770,94		
Bez ŠFRV					157.569,94		

Zdroj: Správa o kontrole záväzkov obce Markušovce k 31. 12.2010 a návrh záverečného účtu za rok 2010

V zmysle § 17 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy, ktorý upravuje pravidlá používania návratných zdrojov financovania /teda úverov a pôžičiek/, podľa ods. 2 obce môžu použiť návratné zdroje financovania len na úhradu kapitálových výdavkov. Na bežné výdavky len výnimočne v súlade s výnimkou uvedenou v zákone. Obec Markušovce použila všetky úvery na kapitálové výdavky. Dodnes nie je úplne ujasnené financovanie rekonštrukcie ZŠ s MŠ, keďže zodpovední pracovníci /mimo bývalého starostu obce/ nedisponovali originálmi zmlúv a schváleným rozpočtom projektu. Nakoľko prebieha už druhá kontrola, jej výsledky budú známe až po jej ukončení a tým aj presné financovanie rozpočtu z úveru. Pre rok 2010 ešte platila ďalšia výnimka zo zákona, ktorú ministerstvo financií prijalo z dôvodu finančnej krízy. Touto výnimkou bolo obciam umožnené financovať z návratných zdrojov financovania aj bežné výdavky, čo osobne nepovažujem za správny krok.

V priebehu roka 2010 obec úvery pravidelne splácala, bez ohľadu na príjmy, najmä podielové dane a iné vlastné príjmy, napr. za nájomné a odpady od rómskych spoluobčanov. Problematickým bol v roku 2010 úver od Dexie banka súvisiaci s rekonštrukciou a modernizáciou ZŠ s MŠ, ktorého sumu obecné zastupiteľstvo Obce Markušovce na návrh starostu obce Ing. Jána Šofranka zvýšilo ešte v roku 2009 zo sumy 400.000 Eur na 1.080.000 Eur z dôvodu urýchlenia rekonštrukcie a za sľubov investora vyrovnať vyššie úroky kompenzáciou vo forme nariadenia pre telocvičňu ZŠ s MŠ. Zo sľubov ostali len sľuby, nakoľko zmluvne nebolo doriešené nič. Na pôvodne vyrátaných úrokoch obec preplatila skoro dvojnásobnú sumu, z dôvodu neskorého zaslania druhej žiadosti o refundáciu nákladov. V roku 2010 nedošlo k splateniu celého úveru v dobe splatnosti – 28. 6. 2010 z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov, keďže posledná žiadosť o refundáciu bola opäť zaslaná neskoro a do dnešného dňa nie je uhradená. 27. 7. 2010 došlo k predĺženiu termínu zostatku úveru bez vedomia obecného zastupiteľstva. Obec nemá nikde legislatívne ošetrené, ako bude postupovať v danom alebo podobnom prípade a či je táto možnosť daná starostovi obce. Je potrebné dopracovať do zásad hospodárenia s majetkom obce, nakoľko túto problematiku nerieši ani zákon. Splatnosť tohto zostatku sa opätovne blíži – 26. 7. 2011. Suma zostatku úveru činí 56.356,35 Eur. Z dôvodu nárastu úrokovej sadzby Európskej centrálnej banky je možné predpokladať, že narastú aj úroky komerčných bánk. Z toho dôvodu je potrebné hľadať zdroje na úhradu zostatku úveru aj inde, poprípade urýchliť zaplatenie poslednej žiadosti z rekonštrukcie ZŠ s MŠ.

V zmysle § 17, odst. 4 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy, obec môže vstupovať len do takých záväzkov vyplývajúcich z návratných zdrojov financovania, ktorých úhrada dlhodobo nenaruší vyrovnanosť bežného rozpočtu v nasledujúcich rokoch. Podľa § 17, odst. 6 vyššie uvedeného zákona obec môže na plnenie svojich úloh prijať návratné zdroje financovania, len ak

a/ celková suma dlhu obce neprekročí 60 % skutočných bežných príjmov predchádzajúceho rozpočtového roka a

b/ suma ročných splátok návratných zdrojov financovania vrátane úhrady výnosov neprekročí 25 % skutočných bežných príjmov predchádzajúceho rozpočtového roka.

Podľa § 17, odst. 7 celkovou sumou dlhu obce sa na účely tohto zákona rozumie súhrn záväzkov vyplývajúcich zo splácania istín návratných zdrojov financovania ku koncu rozpočtového roka a suma ručiteľských záväzkov obce. Podľa § 17, odst. 8 uvedeného zákona do celkovej sumy dlhu obce podľa odseku 7 sa nezapočítavajú záväzky z úverov poskytnutých z bývalých fondov a zo Štátneho fondu rozvoja bývania na výstavbu obecných nájomných bytov vo výške splátok úveru, ktorých úhrada je zahrnutá v cene ročného nájomného za obecné nájomné byty. Ak by obec chcela vziať úver v roku 2011, 60 % z bežných príjmov roku 2010 bez vlastných príjmov školy, ktoré sa jej vracajú späť na úhradu výdavkov činí zo sumy 2.086.508,- Eur suma 1.251.904,80 Eur. Celková suma dlhu obce k 31. 12. 2010 je 822.770,94 Eur, vrátane úveru voči ŠFRB, ktorý sa z celkovej sumy dlhu vylučuje. Bez tohto úveru celková zaťaženosť obce úvermi tvorí sumu 157.569,94 Eur, čo predstavuje z celkových bežných príjmov 7,55 %. Presnejšia je však suma bežných príjmov bez grantov a dotácií, nakoľko tieto sa na splátky úverov nemôžu použiť, keďže majú svoje účelové určenie. Pre rok 2011 z návrhu rozpočtu sa uvažuje so splácaním istín z úverov v celkovej sume 115.405,- Eur, čo predstavuje z celkových bežných príjmov roku 2010 - 5,5 %, teda neprekročí 25 % skutočných bežných príjmov predchádzajúceho rozpočtového roka /52.162,70 Eur/.

Ako sa uvádza v návrhu záverečného účtu, vyššie uvedené podmienky a ich dodržanie na prijatie návratných zdrojov financovania, v zmysle § 17, odst. 9 preveruje pred ich prijatím hlavný kontrolór obce. Porušenie podmienok je HK povinný bezodkladne oznámiť ministerstvu financií. O skutočnosti, že obec plánuje vziať úver v roku 2009, som sa dozvedela z návrhu rozpočtu na rok 2009, ku ktorému som mala dať stanovisko. Tento materiál mi bol doručený domov 2 týždne pred rokovaním OZ, ako aj poslancom OZ. Keďže som v uvedenom čase bola na dlhodobej PNS, nemohla som si danú vec overiť, nakoľko doma nemám prístup k úverovým zmluvám, čo som aj uviedla v stanovisku k návrhu rozpočtu na rok 2009-2011,

ktorý bol prvýkrát predložený v júni 2009 a schválený v júli 2009. K informácii o navýšení úveru som sa dozvedela na pracovnom stretnutí poslancov zvolaného z tohto dôvodu, kde zakrátko bolo zvolané mimoriadne obecné zastupiteľstvo. Starostom obce som nebola požiadaná o stanovisko. Na skutočnosť uvedenú v zákone som obecné zastupiteľstvo upozornila a tiež som túto informáciu písomne oznámila ministerstvu financií. O následnom liste z ministerstva financií ma nik neinformoval, táto informácia je v návrhu záverečného účtu za rok 2010 aj pre mňa nová.

Z uvedeného dôvodu odporúčam obecnému zastupiteľstvu dopracovať danú skutočnosť ohľadom návratných zdrojov financovania do zásad hospodárenia s majetkom obce a bez stanoviska HK žiaden úver neschvaľovať, aj napriek krátkosti času. Ďalej odporúčam OZ vypracovať zásady rozpočtového hospodárenia, v ktorých bude uvedená aj skutočnosť, že návrh záverečného účtu, aj návrh týkajúci sa prijatia nového úveru či pôžičky, má obsahovať presnú sumu, koľko tvorí 60 % bežných príjmov predchádzajúceho rozpočtového roka, aká je suma ročných splátok návratných zdrojov financovania a tiež, koľko je 25 % skutočných bežných príjmov predchádzajúceho rozpočtového roka, nakoľko obecné zastupiteľstvo danou sumou v čase schvaľovania nedisponuje. Na túto skutočnosť upozorňujem vo svojom stanovisku pravidelne každý rok, avšak dosiaľ nedošlo k náprave.

Z dôvodu finančných problémov vo svete Slovenská republika pripravuje tohto roku zákon o rozpočtovej zodpovednosti, ktorý sa dotkne aj samospráv. Je potrebné rátať s tým, že podmienky a rozpočtové pravidlá sa ešte sprísnia, vrátane finančných sankcií za porušovanie zákonov. Preto znalosť zákonov a zodpovedajúca kvalifikácia zamestnancov obecného úradu je do budúcnosti veľmi dôležitá. Taktiež správne nastavenie pravidiel odmeňovania, ktoré v súčasnosti považujem za nevyhovujúce.

Okrem návratných zdrojov financovania súčasťou dlhu sú aj záväzky z obchodno-dodávateľských vzťahov. Po lehote splatnosti boli k 31. 12. 2010 uznané záväzky približne v sume 83.672,- Eur /v čase mojej kontroly nebol ujasnený presný zostatok z dôvodu pokračujúcej inventarizácie/, čo je menej ako suma tvoriaca 15 % bežných príjmov a obec tak nespadá do ozdravného režimu.

Podnikateľská činnosť

Obce v zmysle zákona o obecnom zriadení č. 369/1990 Zb., § 8, odst. 4, môžu použiť svoj majetok aj na podnikateľskú činnosť. V návrhu záverečného účtu v bode 6 obec vykazuje výsledky z hospodárenia v požiarnej zbrojnici, čo je strata vo výške 1.783,26 Eur. Strata je rozdiel výnosov a nákladov a nie rozdiel príjmov a výdavkov, ako je to v prípade rozpočtu. Podnikateľská činnosť sa nerozpočtuje. Návrh neobsahuje, ako sa táto strata vyrovná, z akých finančných prostriedkov. Podnikateľskú činnosť majú obce vykonávať len vtedy, ak sú ziskové a tento zisk slúži na zvýšenie príjmov rozpočtu a nie naopak, rozpočtové financie neslúžia na úhradu straty. Keďže v čase vystavenia návrhu záverečného účtu klubové zariadenie v požiarnej zbrojnici bolo z dôvodu straty už zrušené a prenajaté, je potrebné taktiež doriešiť, čo s ostatnými činnosťami, ktoré sú uvedené na živnostenskom liste obce. Vedenie obce upozorňujem na skutočnosť, že daňové kontroly sa už vykonávajú aj v samosprávach a v súvislosti zo zmenou daňových zákonov zdaneniu podlieha čoraz viac príjmov aj v samospráve, preto je potrebné mať dobrú evidenciu najmä nedaňových príjmov, a príslušných zamestnancov, ktorý danú problematiku ovládajú.

Okrem zákona o dani z príjmov je potrebné sledovať aj zákon o DPH, pretože aj obec Markušovce vykonáva ekonomické činnosti, ktoré spadajú pod túto daň a nie sú od nej oslobodené, keďže vykonávajú rovnakú alebo podobnú činnosť ako podnikateľské subjekty /kopirovanie, reklama,

V zmysle zákona o obecnom zriadení, §1, odst. 2, je prvoradou úlohou obcí pri výkone samosprávy starostlivosť o všestranný rozvoj jej územia a o potreby jej obyvateľov. To sa musí diať v súlade s príslušnými zákonmi a medzinárodnými zmluvami. Obce nesmú svojou činnosťou narúšať konkurenčné prostredie a vykonávať činnosti, na ktoré nie sú oprávnené alebo sú v rozpore s príslušnými zákonmi. Obec je samostatný právny subjekt, ktorý má určité práva a povinnosti ako právnická osoba.

3. Záver:

Na základe vyššie uvedených informácií, z dôvodu nevykonávania monitorovania a hodnotenia programového rozpočtovania obce, z dôvodu porušenia viacerých rozpočtových pravidiel, nevykonávania zmien rozpočtu orgánom na to určeným a spôsobom daným zákonom cez rozpočtové opatrenia, z dôvodu viacročného nezvládnutia procesu inventarizácie, moje odporúčanie pre rozhodnutie obecného zastupiteľstva pri prerokovaní záverečného účtu obce je

celoročné hospodárenie sa schvaľuje s výhradami.

Podľa zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy, §16 ods. 11, ak sa záverečný účet schváli s výhradami, obecné zastupiteľstvo je povinné prijať opatrenia na nápravu nedostatkov. Z dôvodu, že daná situácia sa opakuje už 4x za sebou, je potrebné aj zo strany OZ väčšie úsilie a ráznejšie opatrenia, pretože k náprave nedochádza, aj napriek každoročným upozorneniam z mojej strany ako hlavného kontrolóra obce.

Vystavil: Ing. Šteinerová Františka, hlavný kontrolór obce
V Markušovciach 28. 7. 2011